

Élet a madárbarát udvarunkon

Az óvodaudvarunk fontos színtere a környezetszeretetre nevelésnek, melyhez csak egy jól kialakított kertre volt szükségünk, ahol óvodásaink, játékos formában, tevékenységeken keresztül, tevékenységek által válhatnak környezetvédő, állatbarát gyermekké.

Óvodánk egy parányi lakótelepen található Salgótarjában, a város legmagasabb pontján, ahol erdők veszik körül, és szó szerint karnyújtásnyira van a természet.

Udvarunk teraszos elrendezésű, a csúszdák, mászókak mellett kialakítottunk zöldséges és virágskertet, de helyet kaptak fáinkon a madárodúk, madáretetők is, a fedett teraszunkon pedig esős időben is tudjuk biztosítani gyermekeink számára a levegőzést.

Hosszú évek óta foglalkozunk kiemelten a környezeti neveléssel, de amióta Zöld Óvoda, Örökös Zöld Óvoda, és Madárbarát Óvoda is vagyunk, még tudatosabban tervezzük, szervezzük a gyermekek környezettudatos szemléletének alakítását a mindennapokban. A kezdeményezéseket, spontán tevékenységeket minden esetben a játékoság figyelembevételével végezzük, mivel óvodásaink személyiségének fejlődését csak úgy tudjuk hatékonyan fejleszteni ezen a területen, ha alapul vesszük az egyéni és életkori sajátosságait. A környezeti nevelésen belül, véleményem szerint, fontos szerepe van az óvoda udvarának.

Egy óvodakertnek személyiségformáló ereje van: munkára, rendszerességre nevel, ráirányítja a gyermekek figyelmét a kertben történő változásokra- a gyermekek szeme előtt zajlik a biológiai körforgás. Érzelmi töltést kapnak azáltal, hogy rácsodálkozhatnak a csodálatos átalakulásokra: egy-egy virágbimbó kipattanására, a pompázatos színekben játszó tavaszi virágskertre, amit ők ültettek, locsolgattak; madártojásokra az odúban, melyeket közösen takarítottunk ki a tavasszal, így biztosítva a fészkelési lehetőséget az énekes madarak számára. Számomra a legnagyobb öröm, amikor látom a boldog gyermeki arcokat, melyek a büszkeségtől ragyognak, hogy a kis kezük munkájának látják az eredményeit.

Madárbarát kertünk fontos része lett a virágos kert, és a növényzet megválasztása, hiszen így nemcsak madárbarát, hanem lepke- és rovarbarát udvarrá is váltunk. Tavasszal a kerti gyöngyvessző fehér, leomló virágfüzérei, a babérmeggy erős illatú virágai vonzzák a rovarokat, lepkéket éppen úgy, mint a mutatós sárgavirágú boglárka cserje, vagy az aranyvessző sárga virágai, majd a mályvacserje és orgona pompás színei. Kis kertünk virágai is tavasztól őszig biztosítják édes nektárjukkal a táplálékot számukra: krókusz, tulipán,

nárcisz, gyöngyike tavasszal, majd sorra nyílnak a színesebbnél színesebb virágaink: molyhos madárhúr, nőszirm, sásliliom, kínai szegfű, gyűszűvirág, kasvirág, kardvirág, őszirózsa.

A virágok táplálékforrásként szolgálnak a rovaroknak, lepkéknek. Sajnos a tápláléklánc úgy működik, hogy ezek az apró élőlények viszont az énekes madaraink létfenntartását biztosítják. A madarak meg is hálálták a dolgozók kerti munkáinkat azzal, hogy gyakori vendégeink lettek a fáinkon olyannyira, hogy a kihelyezett odúinkba fészkeltek és tojást is raktak. A gyerekek izgatottan újságolták, hogy két odúba is látták a széncinegét, amint apró fűszálakat vittek be. Innentől kezdve, szinte „lázban” égtek, és nap, mint nap figyelték a fejleményeket. Annyira fellelkesültek az eset láttán, hogy heteken keresztül, csak suttogva, szinte lábujjhegyen közlekedtek a két odú közelében. Az igazi meglepetés és öröm az volt, amikor meghallották a fiókák csipogását, és egy-egy tojáshegydarabot találtak a földön. Be is vittük a kincses kosarunkba, igazi közkincsnek számított. Sajnos a kis cinegét nem láttuk, de reménykedtünk benne, hogy ők is lakói lesznek udvarunknak. Mindennek érdekében folyamatosan biztosítottuk számukra a friss vizet az itatóban és a fürdetőben a nyár folyamán is. A gyermekek lelkesedése nem hagyott alább, megbeszéltek, hogy minden nap halkán, óvatos léptekkel közelítik meg a kertünket, hátha az itatóban is láthatjuk tollas barátainkat. Ez sikerült is, igaz csak két alkalommal, de egyszer egy feketerigót, egy másik alkalommal két széncinegét pillanthattunk meg fürdés közben. A gyerekek jót mulattak – igaz, csak halkán, kuncogva – a csapzott tollaikon.

Már sárgulni kezdtek a levelek, amikor újabb élményben volt részünk. Az egyik kisfiú odaszaladt hozzám, és halkán a fülembe súgta:

- Gyere gyorsan, mert egy csuszka van a fán, és be is bújt az egyik odúba.

- Honnan tudod, hogy csuszka volt? – kérdeztem.

- Tudod, te mondtad, hogy csak a csuszka tud fejjel lefelé menni a fa törzsén, és ez így ballagott lefelé a fán. Meg is ijedtem, hogy le fog esni, de akkor jutott eszembe, amit meséltél róla.

Mire megközelítettük a helyszínt, és elbújtunk egy közeli bokor mögött, már nyolc főre gyarapodott az érdeklődő gyermekek száma. Szótlanul, szinte mozdulatlanul lapultunk a búvóhelyen, hogy mi is megpillanthassuk a csuszkát. Nem is kellett sokat várni, megjelent, de nem egyedül, hanem a párjával. Tágra nyílt mindannyiunk szeme, miközben sugárzott az örömtől is. Fantasztikusan működött a gyerekek között a metakommunikáció. Egy közelben lévő óvó néninek intettünk, hogy hozza a fényképezőgépet, hátha sikerül megörökíteni ezt a váratlan, ritka pillanatot. Az óvó néni is csatlakozott a lelkes társaságunkhoz, óvatosan

megközelítette a helyszínt, de a csuszkapár el-elröppent, így csak kitartásunknak volt köszönhető a siker. Fotó készült az udvarunk vendégéről, a csuszkáról. Közben a gyerekek jól megfigyelhették hosszú, hegyes csőrét, kék hátát, vöröses hasát, és rácsodálkoztak egyedi mozgására a fa törzsén.

Látva a csuszkapárt, újra átnéztük az odúkat, etetőket, kitakarítottuk azokat, amelyekben költés volt. Udvarunkon több dúcetető található, a csoport ablakai előtt pedig függő etetőket szoktunk kihelyezni, hogy az ablakból jól láthassuk az éhes vendégeket a tél folyamán.

A hideg beköszöntével lassan a tél, a hó is megérkezett. Napi rendszerességgel töltöttük fel a gyerekekkel az etetőket, mert a kis madarak gyorsan megszokják a gondoskodást, és számítanak rá. A nagy hidegben parányi testük kevés táplálékot tud raktározni, ami szinte arra elegendő, hogy egy-egy fagyos éjszakát átvészeljének. Nagyon figyelünk arra, hogy milyen eleséget teszünk az etetőbe. Már a gyerekek is tudják, hogy az énekes madaraknak soha nem szabad adni kenyeret, kenyérmorzsát, mert ezek erjedni kezdenek a kis gyomrukban, és akár a madarak pusztulásához vezethetnek. A gyerekekkel közösen szoktuk készíteni cinegegolyót. Élvezettel gyúrnák a zsírban az apró magvakat: kölest, napraforgót, búzát, majd gömbölyítik, és helyezik a hálókba. A gyermekek révén a szülőket is „megfertőztük” madárbarát tevékenységeinkkel, így lelkesen küldték a gyerekekkel a diót, napraforgót, nem sós szalonnát, sőt lágy sajtot is kaptunk, amit szintén nagyon kedvelnek a madarak. Gyakran tettünk ki almát, de nem csak az etetőbe, hanem a fák, bokrok ágaira felszúrva, felakasztva, sőt még a földre is az etetők környékén. A madarak könnyen megtalálták az eleséget, nekünk csak lesben kellett állni, és várni, figyelni az éhes vendégeket. Szinte mindennapi látogatók voltak a szén és- kékcinegék, csuszka, házi veréb, tengelic és a feketerigó. A nagy hidegben különös vendég is érkezett.

- Óvó néni, nézd, egy piros madár, fekete sapkában!- kiáltott az egyik szemfüles kislányunk.

- Igen, ez a süvöltő, csak nagy hidegben látogatja a kerteket.

- Akkor most ő egy ritka vendégnek számít?

- A mi udvarunkon igen. Ő is a pintyek családjába tartozik, úgy, mint a meggyvágó.

- De kár, hogy csak ritka vendég, pedig olyan szép madár! – felelte szomorúan.

Az évek alatt, vendégünk volt a csonttollú és a zöldike is. A gyerekek számára ezeknek a madaraknak a látványa maradandó élményt nyújtottak, hogy ilyen közletről is megismerhették, láthatták, ha csak pár percre is. Karácsonykor „Madárkarácsonyt”

rendeztünk a madaraink számára: különleges formájú gyümölcsfüggőkkel, diófüzérrel díszítettük a tujákat, amit messziről, lesve figyeltünk, hogyan csipegetik az éhes kis jószágok.

A madarak számára a tél a pihenés időszaka, éppen úgy, mint a fáknál, növényeknél.

A madárvédelem nagyszerű lehetőséget nyújt a gyermeke számára, hogy megismerhessék közvetlen környezetük élővilágát. Tevékenységek közben olyan szokásrendek, viselkedési formák, képességek alakulnak, ki melyek hozzájárulnak ahhoz, hogy felnőttként harmóniában tudjanak élni a természettel, érzékenyek legyenek a környezettel kapcsolatos veszélyek, problémák iránt: képesek legyenek a helyes értékrend kialakítására, a környezettudatos életforma megalapozására.; tudják tisztelni élőhelyüket, környezetüket.

Salgótarján, 2016-11-16

Huszárné Balogh Bernadett
óvodapedagógus